L'Estiuada

Periodic Nacionalista

Sortirà cada divendres durant l' istiu.

Redacció i Administració: Carrer de Vic, 9

Any VI | Sant Hilari Sacalm, 22 Agost de 1913 | Núm. 69

Llavor patriótica

De la Colonia escolar Mossén Cinto, que estiueja a Santa Coloma.

De les Institucions Catalanes que més fomenten el sentiment patriótic es l'Escola Catalana Mossén Cinto Verdaguer. ¡Quin espectacle tan hermós ofereixen aquestes Colonies escolars que estiuejen pels pobles portant-hi no solament el somriure de joventut, si qué també un entusiasme esplendent d'amor a la terra!

Es que la Colonia Mossen Cinto, presenta altre aspecte ben diferent de les altres seccións escolars, perqué ademés de la nota verament simpática que presenten tots aquests estols d'infantons, en sa major part de families humils, que per a trobar el descans de l'aula, la tranquilitat de son novell esperit i el reforç per sa salut, acuden pobriçons, a fora de ciutat per gaudir dels aires purs de la muntanya, ens ofereix la secció Mossen Cinto altre tó més excel-lent i enlairat, perque aquets nois de l'escola Mossen Cinto reben una educació veritablement catalana, aprenen a estimar a Catalunya amb aquell amor de fill, perque hi viuen identificats amb Catalunya, perque coneixen la seva Historia atapaida de fets gloriosos que enlairen el concepte de la patria, perque els hi ensenyen a estimar-la i venerar-la amb coneixement cert i evident de la seva personalitat.

A Sta. Coloma hi estiueja la bella, la entusiasta, la verament catalana Colonia Escolar Mossen Cinto. La composen uns 20 nois i dos professors, que s'anomenen Francisco Crusells i Joaquim Avella: vesteixen modestament perque modestes són llurs families, amb bruses ratllades, barrets de palla rogenca, espardenyes blanques i tots d'un aspecte distingit que reflexa la educació fervent que reben a l'escola catalana.

Una sola nota descriptiva de la seva arribada a la Ciutat de Sta. Coloma, caldrá perque els llegidors de L'Estiuada sentin verdader entusiasme per eixa Institució Catalana, que podem anomenar-ne del pervindre de Catalunya.

Van arribar a l'estació de Sils amb el tren lleuger del matí el día 3 del corrent, on els esperaven els senyors Josep M.ª Bofill y Perera, metge del Balneari i organitzador de la excursió de la Colonia. i Josep M.ª Puig Janer, en representació del Ajuntament de la Ciutat. Al devallar del tren, desplegaren una bandera catalana al estil de senyera, en la que podía perfectament llegir-si; «Colonia escolar Mossen Cinto». Un crit vibrant de «Visca Catalunya» eixit del cor d'un dels infants de la Colonia, fou contestat per altres aixordadors visques a Catalunya i a la memoria de Mossen Cinto per la gentada que omplenaba el tren i per altres seccións escolars que's dirigien a altres llocs d'estiueig. Al ensemps que'ls 20 nois, amb perfecte ordre, degudament amotxilats al estil d'exercit infantil, acompanyats de sos professors i de la comissió que'ls va rebrer, es dirigien als dos autos qu'els esperaven per a conduir-los a la ciutat, la multitud saludava i aclamaba a la bandera catalana oneijanta, victoriosa, en mig de una cridoria que feia sorgir llágrimes de goig. El tren als pocs minuts s'enduia aquella massa clamorosa, que escampava arreu un verdader himne de gloria a Catalunya i a la Memoria de Mossen Cinto. Uns quince minuts tardaren els automóbils en arribar a la Ciutat; al terme del carrer de Sant Sebastiá, esperaven als rescent-arribats els senyors President de la «Lliga Regionalista» Joaquim Iglesias, el Diputat provincial Josep M.ª Bofill i altres amics, els quals engroixiren la comitiva que's dirigí a cala Ciutat, on hi havia al Saló de sessions el Batlle Josep M.ª Iglesias, els Regidors Srs. Capdevila i Fábregas, el senyor Párroco, el Sr. Secretari del Ajuntament i altres persones de representació: el Sr. Puig, feu la presentació dels arribats a les Autoritats de la Ciutat, i acte seguit un dels infants de la Colonia, avançant del mig de sos companys, i dirigint-se al Ajuntament, amb véu vibrant, clara i moguda per un entusiasme inconcebible, llegí una salutació concebuda amb els següents termes:

«Deu vos guard senyors: Els meus com »panys de Colonia han volgut que fes la »salutació a les Autoritats populars, als Re»gidors i a tots els habitants de la població »que amb tants de entusiasme y benevo»lença ens han acullit; nosaltres som uns »quants nois del gran estol de l'Escola Ca»talana Mossen Cinto de Barcelona, que per »prescripció facultativa venim a eixa xa»mosa Ciutat a mellorar nostra salud, po»sant-nos sota vostra protecció i cuidado, i »a respirar els aires d'eixa bella encontrada »de la nostra patria Catalunya. Moltes mer»cés Senyors: nosaltres agraim amb tota la »ánima vostres fineses: vostre cor sentirá »joia de vostra obra en vers l'infantesa: »Mossen Cinto beneirá desde'l Cel vostra »acció benfactora, i la Patria, aquesta vol»guda Catalunya per a la que tots vivím, »vos en restará agraida per a sempre. ¡Vis»ca Catalunya! ¡Visca Santa Coloma de »Fnrnés!»

Després de calmats els aplaudiments amb que's coroná la precedent salutació, el Batlle, mig commogut pel fervent zel patriótic d'aquestos infants, que serán els homes de demá, contestá en nom de la Ciutat, amb algunes paraules d'agraiment, oferint-los-hi tota mena de facilitats i tota protecció per part del Ajuntament. I mentres se conversaba amb els professors, canviant impresións del viatje, se repartia a cada un dels nois de la Colonia una bonica capsa de dolços el-laboració especial de la casa Frias...

No cal que's puntualitzi la acció altament patriotica d'aquesta Institució que des de fa dotze anys ve imbuint a la infantesa les idees que tenen de salvar a la Patria; i més, molt més en els moments actuals, en que la opinió catalana bon xic maleixada per a les lluites politiques que enterboleixen els ideals netament catalanistes, reclamá la educació del sentiment patri, la doctrina que, en temps del resorgiment de Catalunya, i que tots recordém. va fer esclatar en el cor dels bons catalans, el calor sagrat qu'ens ha portat a la consecució de triomfs que fan preveurer el proper reconeixement de la personalitat de la Patria.

El dinar de la Colonia Escolar a la Font-Vella *Fot. Mauri*

Es que hem de tenir ben present que els infants d'avui serán els homes de demá, i serán segóns la educació que se'ls hagi comunicat, i estimarán alló que se'ls hagi ensenyat a estimar, alló que coneguin amb perfecte coneixement de la seva magnificencia: No hem d'oblidar la acció patriotica que desenrotlla l'escola «Mossen Cinto», i les escoles catalanes, aquesta Institució que, d'extendre's pels indrets de Catalunya amb l'ufanor que requereix la seva obra, a no tardar tindrem la Catalunya catalana tal com sentim dins nostres pits. Fomentem-la la escola patriotica segóns les possibilitats de cada hu: ajudem-la a creixer a la Institució que porta en sí aparellada tot un pervindre rialler de nostra terra: ajuntem nos amb aquestos bons patricis que protegeixen l'educació verament catalana, per medi de una modesta subscripció anyal: portem-hi nostre concurs al floreixement de la Patria. Aquest és nostre deurer.

JEP DE FARNÉS

Santa Coloma de Farnés, 18 Agost 1913.

Els rodells i l' aranzel

II i ULTIM

Es innegable que la producció de rodells constitueix una industria auxiliar de la nostra riquesa forestal. La seva primera materia es el castanyer per a rodells, i en conseqüencia protegint els rodells es protegeix també al propietari de castanyers qual arbre tindrà tant més valor quant major sigui els dels productes industrials que l'empleen com primera materia.

Mirant-ho baix aquest punt de vista els rodells entrarien de plé en l'apartat E de la Base 4.ª que hem reproduit i podrien aspirar a una protecció que no baixés del 15 i que no excedís del 60 per 100; i en aquest cás sería no sols facil ni exagerat, sinó just conseguir un marge de defensa que representés del 30 al 35 per 100.

Però devem tenir present que existeix la industria de pipería i que aquesta industria emplea els rodells com element auxiliar, resultant aixís que mentres els productors de rodells pretenen un dret alsat, els fabricants de bótes, barrils, etz., sostenen lo contrari per entendre que per ells constitueix una primera materia. De ser realment cert això darrer, els rodells quedarien compresos en la Regla C de la referida Base 5.ª i el dret més gros que podría aplicals-hi sería el 15 per 100 del valor del producte.

Es precís no perdre de vista l'indiscutible importancia qu'a Espanya té l'industria de pipería a causa d'estar intimament relacionada amb l'exportació de vins que tan interessa fomentar i la qual necesita d'envasos sólids, bons i relativament baratos.

El determinar si'ls rodells han de ésser considerats com *producte de la industria* (lletra E), o com *primera materia per a la pipería* (lletra C), pertoca als técnics i en cás de dupte poden influir considerablement en la determinació que s'adopti, circumstancies tan atendibles com la proporció en que'l preu del rodells contribueix al encariment o baratura de la pipería, l'importancia qu'a Espanya tingui cada una de les dos industries, la riquesa que respectivament representen, la que facilita més el treball, la que reporti més beneficis al país etzétera.

En quant als drets del Aranzel, es fixen, com és sabut, tenint com a base el promig del valor que les mercaderíes hagin tingut durant l'ultim trieni al arribar a la frontera o a port espanyol, després d'afegir els gastos de transport, segur i comissió, fent la valoració en or.

Com que no posseiexo datos per a calcular el valor dels rodells estrangers importats a Esppnya, probaré de valorar els del pais, per a deduir el tan per cent de protecció amb que compta avui l'industria que'ns ocupa i el que com a minim li correspondría.

Segons els meus informes els rodells avui és paguen a Catalunya a 11 pessetes la carga de 120 kilos, lo qual equival a 0'09 pessetes el kilo o siguin 9 ptes. els 100 kilos. Amb arreglo a la partida 447 del vigent aranzel paguen 0'20 ptes. els koo 1ilos que representen quelcom més d'un 2 per 100.

De manera que segons els anterior datos, adhuc admetent que'ls rodells hagin de compendres en l'apartat C de la Base 4.ª, els productors tenen dret a reclamar un augment de dret set vegades superior al que avui paguen.

Tenint en compte que'l máxim rares vegades s'aplica i limitant la protecció a un 10 per 100 resultaría que'l dret que'ls hi correspondría és el de 0'90 ptes. els 100 kilos en lloc del de 0'20 ptes. que actualment paguen.

Hi ha, malgrat tot, un inconvenírnt per a valorar exactament i fixar amb equitat els drets. Em refereixo a la defectuosa clasificació del vigent aranzel, car succeiex amb freqüencia que una mateixa partida comprén articles de valor extraordinariament divers, lo qual dóna com a resultat que mentres uns están mancats de defensa, altres están protegits amb excés.

Quelcom d'això passa amb la Partida 447 ja que ademés de *aros y flejes* conté també, *enrrejados y cercas de madera ordinaria toscamente labrados*, qual valor suposo que's molt inferior al dels *arcos y flejes*. Si al fixar els drets és pren per base el valor dels rodells, les cerques de fusta quedaràn enormement protegides i en canvi si's parteix del preu d'aquestes, aquells quedaràn, com succeiex avui, indefensos.

Es veritat que pot cercar-se el terme mig, però en aquest cas amb dos articles resultaràn mal valorats.

Lo natural i just sería subdividir la Par-

tida, deixant per exemple el rodells i *flejes* en la 447 i creant-se altre per els *enrrejados y cercas de madera.*

D'aquest modo podría fer-se la valoració ben feta i amparar a cada article amb arreglo al marge de protecció que autoritzen les bases.

No's descuidin doncs els interesats. En 1916 deu procedir sè a una nova revisió aranzelaria i llavors serà'l moment oportú per a fer valer els seus drets.

Que's procurin amb temps els documents necesaris per a demostrar el valor veritat del producte i segóns siguin aquets reclamar el marge de proteeció que'ls hi correspón i en el cas, que com ja suposo, sigui necesari per a valorar exactament la subdivisió de la Partida en la forma més amunt indicada, gestionin també aquest reforma prop de la Junta d'Aranzels i Valoracions, amb la seguretat de que no há de faltar qui'ls ampari i defensi.

Mentrestant no deixin de perfeccionar l'industria fins a col-locar-la a l'alsaria de les seves similars extrangeres, car ningú ignora que les que s'estocionen o no avanxan estàn cridades a desapareixer o a portar una vida raquítica, víctimes de la competencia de les que hán sabut o pogut progresar, alcansant un major grau de desenrotllo i perfecció que'ls hi permet lluitar amb ventatja i oferir l'article més barato i en millors condicions.

J. MARIAN PIRRETAS

■-■-■-■

Des del Castell de Montsoriu

Al meu estimat germà Josep

En membrança d'antics temps d'esclavatge,
damunt d'un turó cobert de boscatge
s'encimbellen ses ruïnes magestuoses,
que'ns canten son passat ple de grandesa,
que'ns mostren vestigis de sa bellesa,
i'ns parlen de diades explendoroses.

Com guaita-vigilant de l'alt Montseny,
s'avança amb son posat fortament ferreny,
cap a les verdejantes fondalades.
S'ajoquen a sos peus viles i masies,
que escampant-se es perden en les llunyanies
per diàfana boirina embolcallades.

Per la dreta muntanya escalonant-se,
els arbres gegantins van enfilant-se
fins a ben assolir l'enesprat cimal.
Penetren per les cambres enrunades,
s'arrelen per parets esbadellades
i atrevits se'n pugen an el pic més alt

A dreta s'extén la plana riallera
que entre verdor s'hi escorre la Tordera
obrint se ampla vía vers la mar sagrada.
S'hi esmuny anguilejant, llisca afanyosa,
i avall va apressant sa marxa, frissosa
d'abocar-se al cor de l'eterna amada.

Les muntanyes se baden mig-partint-se.
A sa fi la planuria va engrandint-se
encatifada d'exuberant verdor.
A la mar fa sa magestuosa entrada,
ont la reben amb eternal besada
les onades d'escumejanta blancor.

Sant Joan (1) al cim d'enesprat puig s'aferra,
i dés son alt seient crida a la terra
que amb plecs s'extén fins al Pirineu altiu,
per dir-li que a sos peus, la vida canta
amb bell ritme constant, l'onada santa
que entre blanca escuma dolçament somriu.

Per son llit revolcant-se neguitosa
extén la mar sa immensitat blavosa,
pur mantell que al lluny s'abraça amb l'ample [espai,
ont breçant-se les ones s'arrestellen,
s'alancen a la terra i's descapdellen
l'una eixint de l'altra, sens defallir mai.

Aixeca Montseny sos cims alterosos,
que hi condueixen caminals escabrosos,
d'ont s'hi gaudeix l'encís de la bellesa.
Llurs vessants atresoren hermosura,
dolç esplai de la pródiga Natura
que devallant aixampla sa grandesa.

El sol amb sa magnitut sacro-santa
alça enllà del mar sa claror triomfanta
acaronant els cimals amb sos raigs d'or.
Quan sa llum explendenta es desplegada,
es presenta la terra enriolada
fins que per ponent s'allunya i'l día mor.

Mirat d'ací dalt tot és vida i harmonía,
tot és encant, tot és bellesa i poesía.

Mostren els boscos magna explendidés,
el cel i la mar llur virginal puresa.

Saltironant per entre la boscuria
destrien els aucells magistral canturia.

Es dolç estatge que al repós convida,
és lloc de pau que endolceix la vida.

F. ARNAU I CORTINA

Hostalrich.

(1) Muntanya que s'aixeca al peu del mar i que la vila de Blanes s'ajassa a sos peus.

■-■-■-■

PETITA ADICIO A L' HISTORIA DE SANT HILARI

(Continuació)

Diu el senyor Carreras en la seva preuada monografía que's desconeix la data en que'l castell de Sulterra passà a la familia Gurb, fill de Bernat de i Blanca d'Olvan, quan dit Ramon entrega aquest castell a sa muller, donya Alamanda de Blanes. en virtud d'haver-li hipotecat en garantía de la seva dot. Nosaltres creiem que'ls drets senyorials que tingué la familia esmentada en el castell de Sulterra comencen amb l'important conveni inédit que havem donat a coneixer entre el Vescomte de Cabrera i Bernat de Gurb, en 1328. Emperò, ja eren els Gurbs senyors de la Casa de la Rovira i amb certs drets a Sant Hilari i altres llocs del terme del citat castell des de més de sexanta anys. abans.

Lo cert és que a Bernat de Gurb el veiem pendre solemnement el títol de «senyor del Castell de Sulterra i Casa de la Rovira», ja en 1330, en l'escriptura en que regoneix a son batlle, Bernat de Mansolí, que li havía presentat la rendició de comptes i satisfet l'import de les rendes de la batllía. Aquesta escriptura fóu autoritzada pel Rector de Sant Hilari.

En 1333 En Bernat de Gurb, dient se fill d'un altre Bernat i cavaller, regoneix a son sogre Jaume d'Olvan, haver rebut la quantitat que li devía provinent del dot de la filla d'aquest. En 1335, el mateix Bernat de Gurb en la escriptura de reducció d'un cens del Mas de Noguera (parroquia de Sant Juliá de Sorba), se titula «cavaller i castlá del castell de Gurb».

Un document del any 1340 comença amb aquests explícits termes: «Jo Berenguer Ça Pava, castlá del Castell de Solterra regonec a vos venerable Bernat de Gurb, senyor del dit castell, que de vos tinch per rahó de la castlanía totes les rendes i emolumens dels masos que posseixho en el terme del Castell i especialment del mas de Vallpregona subirà, parroquia d'Ossor, declarant que és feu de la metexa castlanía».

Finalment, en el *Nombrement dels fochs de Catalunya segons les Corts de Cervera del any 1359*, entre els de la Veguería d'Ausona hi figura: «Castell e terme de Solterra e casa de la Rovira que es den Gurb donzell, 28 fochs».

Havem, doncs demostrat com la familia Gurb tenía el Castell de Sulterra des de la primería del segle XIV^{é} i potser des del darrer terç del segle precedent.

Ramón de Gurb, fill i successor de Bernat, pels voltants de l'any 1355, estava casat com ja havem indicat, amb Alamanda de Blanes, senyora de la Bisbal. Morí entre 1395 i 1400. Fou son fill i hereu Pons de Gurb, com indica en Carreras. Havem nosaltres averiguat que Ramón i Alamanda foren pares també de dues noies, una que casà amb el donzell Bernat de Montrodó i altra amb Dalmau de Palol. En Juny de 1386, dit Montrodó, domiciliat en la parroquia de Sant Ginés de Taradell, reconegué al venerable donzell Ramón de Gurb, son sogre, que aquest li havía satisfet la pensió d'un censal, autoritzant l'acta Bernat de Condamina, rector de la Iglesia de Santa María de Seva. I tenim també la escriptura per la que Dalmau de Palol, marit d'Elionor de Gurb confessà haver rebut 70 florins d'or de son cunyat Pons de Gurb, com a part del dot de dita senyora. El document está datat a Girona a 13 de Juny 1403.

Segons diu en Carreras Pons de Gurb, senyor de Sulterra i Sant Hilari estava casat amb la pubilla de La Sala i visqué fins a l'any 1448, poc més o menys. La pubilla ja havía mort abans de 1428 i això ho sabem per un document inèdit que tenim i que en substancia diu: Jo Pons de Gurb, donzell, *domiciliatus in popula Sancti Ilarii de Calmo*, declaro que la meva sogra Francisca de Ça-Sala instituí hereu universal per testament al meu fill i de ma difunta muller Elionor nomenat Ramón i éssent aquest menor de vint anys i major de quinze me pertoca administrar-li dita herencia; emperò per la present escriptura l'autoritzo per satisfer les deixes o llegats disposats en l'esmentat testament de la seva citada avia materna. Está datada aquesta escriptura a Sant Hilari a 24 desembre de 1428, autoritzada pel rector d'aquest poble Mossén Ramón Rovira. En foren testimonis Asbert de Vallcrosa i Francesc Rexach.

En virtut del document que acabem de presentar ens sembla que podem posar al citat fill Ramón com a successor de son pare Pons, en el senyoriu de Sulterra i Sant Hilari. Ramon de Gurb apar que visqué poc, fins a 1456 i entrá en dit senyoriu Bernat de Gurb. Coexisteixen dos senyors del mateix nom, un Bernat de Gurb a Vic, tutor en 1474 d'altre donzell Bernat de Gurb a Sant Hilari. Aquest impuber era fill del Bernat de Gurb que en 1456 succeí al citat Ramón. Tenim també un document inèdit qu'ens deixa comprobada aquesta genealogía Diu: «Yo Guillem Joan Colom, cavaller, domiciliat a Barcelona, absolt i difinexo a vos Bernat de Gurb, donzell domiciliat a Vich, tudor del donzell Bernat de Gurb, fill i hereu aquest darrer d'un altre Bernat, senyor del castell de Solterra i del lloc de Sant Hilari Sacalm, tota demanda a fer per raó del dot de la difunta Brígida de Gurb, muller meva.» Es de creure que la Brígida, esposa de Guillem Joan Colom era germana o tía de l'impuber Bernat de Gurb. El document es de l'any 1474 i del mateix temps que'l testament de dita senyora pel qual instituex hereu al marit. Per cert que és curiosa la data del testament: Actum est hoc in domo siue hostali superius dicti Johanne Rovira hostalerii loci siue sagrarie Sancti Ilarii Ça-Calm Vicensis diocesis.

De tot lo exposat resulta la següent cronología i successió de pares a fills dels Gurbs de Sant Hilari:

Anys	
1150.	Ramón Bernat de Gurb, marit de Saurina.
1183.	Bernat de Gurb, marit d'Arsenda.
1204.	Ramón de Gurb, marit d'Adaledis.
1229.	Bernat de Gurb, marit de Milia.
1262.	Ferrer de Gurb, dit de Montral, marit de Francisca.
1281.	Bernardó de Gurb, marit de Fineta.
1328.	Bernat de Gurb, marit de Blanca.
1355.	Ramon de Gurb, marit d'Alamanda.
1400.	Pons de Gurb, marit d'Elionor.
1448.	Ramón de Gurb.
1456.	Bernat de Gurb.
1474.	Bernat de Gurb.

No tenim noticies inèdites que donar de Ramón de Gurb, fill i hereu del darrer Bernat ni dels altres posteriors fins a la extinció de la branca mascle de tan antiga familia senyorial, extinció que portá el senyoriu de Sulterra i de Sant Hilari per branca femenina a la familia gironina de Sa-Riera, en el segle XVI.

Emperò, abans d'acabar aquesta adició a l'historia local donarem algunes noves dels Paba i dels Mansolí, dues families secundaries que posseíren també certs drets i cárrecs feudals en la comarca de Sant Hilari.

Ha probat en Carrerrs (Apèndix III), que els Paba tenien ja bens en terme d'Ossor en la primera meitat de la XII.ª centuria, i amb anterioritat a 1252 ha trobat un Guillem de Paba i un Berenguer de Paba. Aquest darrer tingué alguns drets senyorials en el Castell de Sulterra (apéndix IV de la monografía del senyor Carreras). Nosaltres tenim documents justificatius de que a les darreríes del segle XIII^{é} els Paba tenien bens i drets a Sant Hilari. En 1291 existía plet entre'ls cónjugues Guerau de Paba i Alamanda amb March de Vallcrosa i sa muller Ermesenda, domiciliats a Sant Hilari, per raó del cens d'una perna que devía percibir dit Guerau per Nadal: «unam pernam de septem libris sic que sint septem libram carniceres carnium et quod dicta perna sit salsa et exuta».

Un altre document inédit interessant per l'historia local es l'acta de reconeixement otorgada a 28 setembre 1317 pels cónjugues Berenguer de Fontborrell i Alamanda, veins de la parroquia de Santa Maria de Mansolí, a favor del militar Berenguer de Paba, declarant que «tenemus pro vobis et vestris bajuliam et clascaniam castri de Solterra», i prometent esserlos-hi feels per dites batllía i castlania de Sulterra. Es molt probable que això fós una subconcessió o arrendament dels rédits de aquells cárrecs feudals.

Aquest Berenguer de Paba morí abans de 1525, doncs en dit any veiem a sa viuda Sibilia confessant a favor de Símón de Fontborrell, haber rebut pensions dels censos que devía satisfer per alguns mansos, anomenats de Vilabella, Plana de Valors, Labayes i Fábrica de Vallors. Autoritzá aquest document G. d'Espluga, rector de Sant Pere d'Ossor.

En gener de 1319 Berenguer de Paba havía estat un dels testimonis de cert document sobre l'estatge de Mansolí, del que tractarem després.

Des de 1331 trobem un segon Berenguer de Paba, fill del primer i de Sibilia. L'any anterior surt en una escriptura sense anomenar-lo. Quan Guillema, filla de María de Manso-pol. de la parroquia de Sant Pere de Castanyadell, se feu persona afocada o vassall del militar Gilabert de Naros, diu que també ho será del «herede venerabilis Berengarii de Paba militis quondam absente... ita videlicet quod de cetero nullum alium dominum seu dominos exigere vel reclamare possimus et nulla temporis...» La frase d'abdicació de la llibertat o franquicia es ben clara: «gratis facio meum corpus, infantes et omnia bona meos de vobis venerabilis G. de Naros militi et herede venerabilis B. de Paba...»

En el document de 30 abril 1331 diu el notari, que es el rector de Sant Hilari B. de Sant Martí, que ha comparegut en Berenguer de Paba, fill d'altre Berenguer i de Sibilia i situat en la plaça junt a la casa d'Agnés de Busquets en la *cellaria Sancti Hilarii de Calmo*, ha reconegut tenir en feu el Castell de Sulterra i sa Castlania i demés drets i bens del terme pel venerable B. de Gurb i pels successors d'aquest. En aquell mateix moment en Paba prestá l'homenatge feudal a dit Gurb, essentne testimonis Bernat de Romegueres i Guillem de Busquets.

Finalment nou anys més tard, en 1340, trobem al propi Berenguer de Paba titulant-se castlá del Castell de Sulterra en la

Estació Meteorológica

Mès de Agost. **800 metres sobre mar.**

BARÓMETRE			TERMÓMETRE						HIGRÓMETRE		
Dia	8 m.	4 t.	Máxima	Hora	Mínima	Hora	Mitja	Oscil-lació	8 m.	4 t.	Observacións
12	761	760'5	21	12	10	5	15'5	11	70	75	Nuvulós.
13	762	762	24	13	8	3	16	16	47	38	Día espléndit.
14	761'5	761'5	24	12	9	4	16'5	15	50	54	Dia espléndit.
15	761	760'5	24'5	12	9'5	5	17	15	51	55	Dia espléndit.
16	760	759'5	24'5	10	12	4	18'25	12'5	70	77	Día espléndit.
17	760 5	760	24	12	11'5	5	17 75	12'5	75	78	Dia espléndit
18	761	762	24	14	10	5	17	14	75	75	Dia espléndit.
19	763	763	24	12	12'5	5	18'25	11'5	80	76	Boira nit.
20	763	764	23'5	11	13'5	5	18'5	10	69	70	Nuvolós, pluja.

F. Cid.

escriptura que ja havem citat de reconeixement a favor den B. de Gurb, senyor del mateix castell, de que per ell té la castlania.

J. MIRET I SANS

(Seguirà)

■■■

Resúm del analisi qualitatiu i quantitatiu de l'aigua Mineral Natural de la «Font de St. Josep» de St. Hilari Sacalm, practicat pel Dr. D. Ramon Casamada, catedrátic d'Analisi, químic de la Universitat de Barcelona.

Temperatura	10° — 12°
Pès específic a 15°/15° . .	1,00139.
Residuo fixe a 180° . . .	1,0666.
Descéns del punt de congelació (estacionari) . .	0,1002°
Concentració osmótica. .	54,16 míli-mols.
Presió osmótica a 12° (estacionaria)	1,266 atmósferes.
Conductibilitat específica a 12°	0,00126 ohms recíproques
Radiactivitat	2,544 volts-hora-litre.

Gasos despresos expontaniament

Anhídrit carbónic.	81'13cc °/₀
Nitrógen.	18'87cc °/₀

Un litre d'aigua a 15° conté

Cations	Grams	Mili-mols	Mili-equivalent
Liti-ion ($Li^{\cdot}$)	0,00030	0,0426	0,0426
Potasi-ion ($K^{\cdot}$)	0,00471	0,1203	0,1203
Sodi-ion ($Na^{\cdot}$)	0,07665	3,3253	3,3253
Magnesi-ion ($Mg^{\cdot\cdot}$). . .	0,03205	1,3169	2,6338
Calci-ion ($Ca^{\cdot\cdot}$)	0,27490	6,8553	13,7106
Estronci-ion ($Sr^{\cdot\cdot}$) . . .	0,00007	0,0009	0,0018
Bari-ion ($Ba^{\cdot\cdot}$)	0,00032	0,0024	0,0048
Alumini-ion ($Al^{\cdot\cdot\cdot}$) . . .	0,00030	0,0110	0,0330
Ferro-ion ($Fe^{\cdot\cdot}$)	0,00730	0,1305	0,2612
Mangano-ion ($Mn^{\cdot\cdot}$) . .	0,00383	0,0696	0,1392
			20,2726
Anions			
Clor-ion (Cl')	0,00735	0,2074	0,2074
Sultat-ion (SO_4'') . . .	0,00926	0,0964	0,1928
Nitrat-ion (NO_3') . . .	0,00058	0,0093	0,0093
Bicarbonat-ion (CO_3H').	1,21164	19,8631	19,8631
	1,62926	32,0511	20,2726
Acid bóric (BO_3H^3). . .	0,00031	0,0050	
Acid sílic (SiO_3H_2) . .	0,06607	0,8426	
Ac. carbónic lliure (CO_2).	1,69775	38,5852	
Nitrógeno.	0,01254	0,4478	
	3,40593	71,9317	

Amon-ion, fosfat-ion i materia orgánica indicis molt petits.

Composició

Nitrógen, 10,367cc (a 10° 760 mm.)	0,01254	grams	per litre
Auhidrit Carbonic lliure 895,5cc (a 10, 760 mm) . .	1,69775	"	"
Bicarbonat litic	0,00290	"	"
Bicarbonat Sódic.	0,25798	"	"
Bicarbonat Magnésic . . .	0,19274	"	"
Bicarbonat Cálcic	1,11126	"	"
Bicarbonat Estróncic . . .	0'00016	"	"
Bicarbonat Baric.	0'00060	"	"
Bicarbonat Ferrós	0,02323	"	"
Bicarbonat Manganós . . .	0,01232	"	"
Cloruro Sódic.	0,01213	"	"
Sulfat Sódic	1,00281		
Sulfat Potásic.	0,01048		
Sulfat Aluminic	0,00189		
Nitrat Sódic	0,00079		
Acit Boric (BO_3H_3). . . .	0,00031		
Acit Silicic.	0,06607		
	3,40596		

Amoníac Acit fosfóric i materia orgànica, indicis petitíssims.

—

L'eczamen bacteriológic confiat al eminent biolec doctor don Ramón Turró, quefe del Laboratori municipal de Barcelona, està practicant-se encara. Segurament en el número vinent ja podrém publicar-lo.

■■■

Carta oberta

An'En Francisco Crusells

Des d' aquest recó d'Arenys de Munt, que reb el bes del mar i l'abraç de les muntanyes, fermes estrevades del vell Montseny, plau-me endreçar-vos un carinyós record. Vos i jo som dos que sentim pler convivint amb la mainada, i, és clar, que la vida de *Colonia* ompla maravellosament aqueixa afició innata en nosaltres, i de la que'ls petits escolars n'han de rèbrer profit.

Vos sóu a Santa Coloma de Farnès, vila veina de la meva natal, d'aquell Sant Hilari que veig esfumat en llunyanía, però latent en els mèus records i amb certa recança al renunciar a la llur residencia que habia somniat deflnitiva. Hi estèu a les amples per eixos paratjes de Sant Salvador, de Farnés de les Fosses, de Castanyet, de Can Estrada, de l'Esparra, de Sant Pere Cercada, de Vallars, de... tot el bé de Déu que forma la comarca típica entrada de les Guilleries, que, a ben segur us faràn coneixer els companys amables que foren els méus confidents en aquella época gloriosa de la meva adolescencia, quan trescava, il-luminat i foll d'idealitats inassolibles, pels camins ombrejats de centenaria vegetació que menen a la meva vila pels sots del Bagis, aon vaig sentir aquella *por* esfereidora en en nit memorable, i que després me feu escriurer una de les pàgines més celebrades de mon llibre *Del Montseny*.

¡Còm vos l'envejo aquesta mesada d'estiueig i el bell fruir de tants esclats de Natura! Jo voldría que aixis com coneguereu, mercès a la diligencia del *nostre* Quimet Sans, tots els paratjes del Collçacabra, coneguessiu i *sentissiu* les encontrades de la alta Selva, portella de les Guilleries, sacrari de mos records, de mes primeres il-lusions i llevor de fallides esperances.

Digueu-li a n'en Vilallonga que us porti cap a les Fosses, a Sant Salvi, l'issolat convent i de qui guardo engelosit preuades fotografies; digueu-li a n'en Bofill que us entofuri pels reconics deliciosos dels Banys, termes romanes, per Farnés y Castanyet; digueu-li a n'en Josep M.ª Puig que vus mostri'ls paratges de l'Esparra, els escenaris de les *Proses Bárbares* d'en Bertrana, i l' acimada hermita d'Argimon, desd'on veurèu la poblada vessant del Montseny que envía ses aigües a la Riera Major; digueu-li a n'en Josep M.ª Iglesies que us fassa admirar els encontorns de sa pairal, cap a Santa Creu, desd'on amb quatre gambades sereu a la migeval vila d'Osor. Ja us dic jo que gosareu. Ja començo de cridar-los-hi jo, desde aquestes columnes, i no dubto que'ls hi farán bon costat els Coll, Mon, mon parent Vilavella, sempre tranquil, sempre entusiasta de les coses que'ns plauen a nosaltres i del qui podréu sol-licitar una sessió de Rector d'Osor amb cantalles auténtiques, no estrafetes pels que les transmeten de segona mà per periódics estrafalaris. L'ambient de Santa Coloma es favorable a la «Colonia Mossèn Cinto» que's podría agermanar per lla al Bagis amb la que dirigida per l'aprofitat Rivera sojorna a Sant Hilari. Allá hi ha també 'ls meus volguts companys que procuraràn fer agradable l'estada dels petits escolars en l'estiuenca població tant visitada, tant atractiva.

¡Ja'n parlarem, ja, 'l próxim hivern de totes aquestes coses! Entretant rebeu una carinyosa abraçada que a través de les muntanyes de Montnegre i Montseny us envía des de aquesta vila vostre devot amic,

ANTÓN BURQUETS PUNSET

■■■

Commemoració patriòtica

La Junta Organitzadora del V.è centenari de la rendició del Comte d'Urgell a Ferán d'Antequera, ha dirigit la següent al-locució dirigida

Als catalans:

Mort el Rei Martí i proclamada a Casp la dinastía castellana, els devots del Comte d' Urgell s'alçaren en armes enfront l'infant de Castella, per a defensar el dret llegítim den Jaume a la Corona aragonesa. La lluita fou cruenta; emperò la sòrt malestruga feu victorioses les armes que defensaven al Rei de niçaga forastera i les viles que s'havíen alçades pel Comte, s'entregaren al vencedor l'una radera l'altra; sols restaren amb Balaguer, Agramunt i Albesa. Vençudes aquestes i arborat a traició el penó del d' Antequera en la Casa de la Comtesa, la nostra ciutat no tingué altre remei que rendir-se, i'l día 31 d'octubre de l'any 1413 callaren les bombardes dels setiadors i a l'hora melangiosa del seny de l'oració, Jaume el Desditxat s'entregava a la mercé del Rei sobrevingut, captant-li de genolls compassió i misericordia... El Sol de Catalunya també se'n aná a la posta.

Aquell seti i aquella rendició, nosaltres volem commemorar-los, no com record gloriós del començament de la vella dinastía, no, Deu ens en guard. Volem commemorar una data, que si fou trista per als nostres passats que defensaren Catalunya, per a nosaltres es una esperança, car si amb cinc centuries aquesta terra beneída no s'es poguda junyir a l'hegemonía forastera, perqué ha conservat per llei de naturalesa la seva fesonomía espiritual, es penyora que'l día que'ls catalans vulguem, rependrem de bell-nou l'historia de la nostra Nacionalitat interrompuda amb la caiguda de Balaguer.

Heusaquí'l concepte que de la commemoració ha tinguda la nostra ciutat representada per tots sos estaments, i que no dubtem será compartit i protegit pels nostres germans de Patria.

Heusaquí perqué volem bastir un monument, padró o lápida que sía la síntesi del sentiment patriótic de nostre poble.

Catalunya caigué retuda a Balaguer el día 31 d'octubre de l'any 1413.

¡Catalans! ¡Visca Catalunya!

El President, *Josep Cabecerán*. El Vis-President, *Ramon Gramunt*.—El Tresorer, *Camil Cava*.—El Vocal, *Bernardí Baldomá, Pbre*.—El Secretari, *F. Xavier Rubies*.

■■■

Des de Valencia[1]

Des de la mehua terra,
Vullc dedicarli
un recort a la villa
de Sant Hilari.
Ahon se estiuecha,
disfrutant de alegreis
y hermosa fresca.
Son les sehues montanyes
de vert frondoses,
niu de amors y ventures
pea la chent chove:
qu'en dolsa calma,
arrullantse dichosa
les hóres pasa.
Com tesór en el fondo
de les entrañes
hian manantials requísims
de fresques aigües,
qu'en ells nos brinda,
ben estar, energíes,
salut i vida.
Com trovador perfecte,
cantar volguera
en má lira, mil troves
á la Fon bella.
No puc cantarles:
pues fá temps que les muses
m'abandonaren.
Mes vulle dir moltes voltes,
y en veu molt alta,
qu'eixe país, es gloria
que atráu y encanta;
que a tots cáutiva:
pues al que vá un any, torna
mentres te vida.
Yo li tinc tal cariño;
afisió tanta:
y soc d'els séus páisaches
tan entusiasta;
¡tan partidari!
Que si em perc, dic qu'em busquen
en Sant Hilari.

EDUARD ESCALANTE

8 Agost 1913.

■■■

Notes sobre l'Art Popular

L'ARQUITECTURA DE LES NOSTRES VILES

III

Hem dit tot lo apuntat aixís, breument, entretenint-nos-hi (perque per raonar cada una de les nostres afirmacions amb la extensió deguda no tenim lloc), amb el sol fí d'acompanyar vos a mirar degudament les fotografíes d'aquests bells aspectes de qualques viles i ciutats de Catalunya.

A mirar-les degudament, diem, perqué no hi hagi qui cregui que ara ens dediquem a reproduir *vistes* i *paisatges* com fan en els cines pobres de pel·lícules. Ens repugna la lleugera curiositat, el simple *no està mal*, l'*és interessant*. Això que us mostrem avui, és art catalá, propi, incontundible en el món, dintre les formes que tot el món ha creat a travers de tots els sigles i de tots els estils. Si això no és prou per a pensar molt profondament en que cal respectar aquestes coses que'ns passen desapercebudes, rés ja no será prou perqué rés hi pot haver artísticament tant interessant com això en la nostra terra. I, no obstant, cridem sols quan se tira a terra un «temple», un monument d'aquells que son catalans per «deformació», com hem dit, mentres el silenci és absolut, no ja davant d'una simple cosa que s'enruna o se deforma, sinó davant d'una vila o de una d'aquestes belles places vilatanes que els paletes inconscients malmeten per a fer les segons els mals exemples que Barcelona els dona, o els senyors de les colonies estiuenques aixecant-hi torretes de ciment armat.

Aquestes places, aquestes cases, son les petites coses vives de que hem parlat. Aquests exemples d'art son la nostra força, Es la raça manifestant-se, conservant la seva personalitat a travers de totes les corrents universals. Ella és lo que cal per a adaptar-se a n'aquestes corrents precisament, i sense ella no hi ha civilització possible.

Per contacte amb la natura s'ha conservat la llengua i l'aristocracia natural de Catalunya. Mentres la ciutat se desnaturalitzava, la ruralía conservava lo més preuat de tot lo nostre. En l'art passa lo mateix, i tota civilització que enterri això mancará a la seva llei natural i morirá.

La principal oposició an aquestes formes és la de que son pageses. Es la mateixa raó dels mitjos senyors barcelonins que trobaven el català *ordinario*. La llengua cal ferla civil i «Les Monjoies» den Carner ja son això. L'art deu seguir els mateixos invariables camins El castellà dels mitjos senyors de Barcelona era lo que és en art aquest Lluís XVI carrincló a la moda. El castellà era una fòrmula acreditada, resolta, com la que cerquen en els estils els amics d'usar coses fetes en un poble que no comprèn les seves. No obstant la llengua catalana avui ja és una fòrmula de la vida civil, i l'art també ho será si no abandonem la ruta a la que els artistes deuen posar tota la seva energía.

Tota la energía i tot l'esforç que cal i el que han quedat a deure no sumant-se a la obra dels que comencaren a parlar català arquitectònicament. Darrera en Pitarra vingué un mossen Cinto i al darrera d'ells tota una joventut treballadora per a convertir la llengua en expansió civil. Els joves artistes no han fet pas això sinó que han deixat aillat l'esforç primitiu, que ha fracassat.

Mes aquest fracás és momentani. La iniciació dels arquitectes catalans té un valor de realitat ferma. positiva. Pot esperar els temps tranquilament fins que la joventut de la nostra generació se decideixi a empendre de nou la feina. I cal decidir-se rodonament sobre aquestes veritats i portar l'esforç fins a les darreres conseqüencies, sense temors, perque els resultats han d'ésser infal·liblement bons.

I mentres tant procurar que no's destrueixi rés de les petites coses vives, que son el gra de totes les nostres sembres. Cuidar amb gran amor de no descaracteritzar les nostres viles i ciutats. Cridar davant d'aquests projectets de «ensanxe» fets per arquitectes de quinta fila, oposar-se a que's mati rés de lo que siga viu i fotografiar lo tot: places i carrers, cases i balcons, teulades i xemaneies, mobles i interiors, dances i vestits, decorats i solucions constructives. Mentres, materials, exemples, per a retrobarnos nosaltres mateixos, per a resoldre lo civil de nosaltres, amb lo natural de lo popular.

Això és un camí, l'únic camí per a salvar-nos de la mort, per a no quedar-nos tancats dintre el sepulcre Lluis XVI que'ns basteixen.

¡Joves artistes de Catalunya! Alço la veu al cridar-vos. Cal enfortir-nos el cor d'amor a la patria. Cal donar aliment al nostre pensament. Cal portar al nostre esperit cansat de «fórmules resoltes» per tothom menys per nosaltres en la font pura de lo natural que és com el vas dins del qual solament pot cabre el líquid de la nostra civilitat.

Mireu aquestes belles mostres d'art popular, pageses, com la llengua ho era quan els mitjos senyors la menys-preuaven, i sapigueu veure en ella el verb plástic d'aquesta llengua viva que son les formes d'art dels pobles que han tingut prou potencia per a crear-les.

JOAQUIM FOLCH I TORRES.

(1) Respectèm l'ortografia de l'autor.

VETLLADA BENÉFICA

Dimecres de la setmana passada va celebrar-se una vetllada a benefici dels pobres de la vila, organitzada per varies senyoretes de la colonia.

El local del Tívoli on va tenir lloc es va adornar amb senzillés però denotant bon gust. Sota de l'escenari hi lluía una bandera catalana. A l'hora de començar el saló estava plenissim produint un espléndid cop de vista singularment per la munió de belles senyoretes que hi havíen. A l'entrada del local s'hi col·locà una satata guardada per les senyoretes.

Les senyoretes Pilar Sala—principal organitzadora de la festa—María Mascó i Purita Aguda varen llegir l'ordre de la vetllada. Desseguida el trío Jover va tocar una composició musical que sigué molt aplaudida.

La Rosari Pi acompanyada al piano pel Sr. Jover, amb molt gust i afinació ens feu sentir una cançó italiana. El públic va premiar-la amb nodrits aplaudiments obligant-li a cantar una nova cançó.

L'Agneta Casas va delectar-nos amb una escaienta *Dansa Noruega* de Grieg obtinguent molts aplausos per la delicada dicció en que l'executà amb el piano.

Acompanyada per la seva germana Pura, la Isabel Agudo va cantar un fragment de *Gigantes i cabeçudos*. El selecte públic la va aplaudir havent de cantar un nou fragment.

La Paquita Campins va recitar admirablement una poesía de Becquer.

Va acabar amb això la primera part de la festa.

La segona part començà amb la projecció de dos pelícoles, després de lo qual es representà la pessa catalana *Un cop de teles* per la senyoreta Ventureta Martí i el jove Francisco Ferrés. Sobretot tenint en compte lo poc qu'ensajaren l'obra, no pequem d'exagerats al dir que ho feren com dos brillants actors.

I es va acabar la festa recitant poesíes catalanes alguns nois de la Colonia Escolar.

Durant la vetllada varies senyoretes oferirien premis als sennyors amb delicada galantería éssent correspostes amb donatius en metálic per als pobres.

La vetllada resultá lluidíssima, sortint-ne tothom molt complascut i elogiant la seva finalitat benéfica.

En total es recaudá a la festa i altres donatius particulars, **523'50** ptes.

Que s'han invertit:

	Ptes.
Per adorno, fuster, impremta, cinema, flors artificials, teatre i recader, 124'15	124'15
Obsequi a la Colonia Escolar . . .	25
Pa pels pobres	22
Arròs pels pobres	10
Pots de llet	39
Donatiu en metálic a 40 pobres .	240
Id. id. a Josep Massachs	25
Id. id. a un pobre de Joanet. . .	5
Recepta del metge Sr. Estil·las, .	4
Sobrant a repartir entre'ls malalts.	28'85
TOTAL.	523'50

A les senyoretes que prengueren part a la festa se'ls obsequiá amb un xampany d' honor que sigué presidit per la senyoreta Pilar Sala. Brindaren els joves Marsal i Pons.

■—■—■

Festa de gentilesa

El propòsit que acullirem en el número anterior hà tingut plena confirmació. Els joves redactors d'aquet setmanari dilluns passat obsequiaren a la colonia Estiuejadora amb un ball extraordinari, titolat festa de gentilesa i en realitat ho tou.

Tractant se d'una cosa organitzada per nosaltres omitirem tots els elogis. Ens limitarem a fer-ne una ressenya sense calificatius, que bé prou que correren de boca en boca, i s'ens expresaren davant nostre en forma de sentida felicitació, cal dir solament que la concurrencia selectíssima i que atapaía els salons de l'Unió ja va ser una nota veement de gentilesa. Les senyoretes elegantment habillades que omplenaren els primers rengles de cadires eren el millor càntic de bellesa; aquesta va florir arreu del salò; belles les senyoretes, belles les flors que constituien l'ofrena de cada ball, bella la joventut que tot exhalava i l'encís dels somriures i les paraules galants i lo selecte del conjunt, fins del simplissim adorno que com una gran toia de flors s'havía col·locat al cap devall de l'ampli salò i aont dos noiets feren entrega de la flor-ofrena.

Perqué citar noms? En tenim un devassall amb les tarjes de convit que anavem recullint al entrar la concurrencia i mentres els joves oferíem un exquisit ramet ornat amb una cinta catalana a les senyores i senyoretes, però es feina llarga. Diem no més que les nostres damiseles hi eren totes i que semblava s'havien desafiat per encisar-nos en la seva bellesa i elegancia.

La festa es cel·lebrà baix el següent programa:

«L'Estiuada», sardana den Lambert.—Dalia Crisantema, obsequi, «Per vos ma primera ofrena, vals.—Llessami, amabilitat, «Seré digne de la vostra?», xotis.—Gardenia, bondat, «Teniu l'ànima amarada de bellesa», americana.—Rosa, bellesa «En sou un esclat», masurca.—Clavell, amor, polka.—Nard, simpatía, «Es el vostre bell encís», Two-step Ball de honor.—Boubardía, ingenuitat, «¡Ben sou posseidora!», americana.—Coronats, anyoransa, «Sentiu aquet dolç penar», xotis.—Flor bosquetana, modestia, «Virtut excelsa de vostre joventut», masurca.—Trebol, sort, «Sien per vos totes les benhaurances», americana.—Miosotis, record, «Prometo no oblidaus-he, vals.

NOTA.—*La Parella de la sort* la formarán la senyoreta que obtingui el trébol de quatre fulles, i el jove que obtingui el *pensament*.

En el ball d'honor la senyoreta oferirà un *nard* al jove que amb ella balli.

La part musical anà a carrec del trio que dirigeix en Lambert.

■—■—■

Llibres rebuts

El Camí de la Vida.—Drama d'amor en un acte. Imp. Fills de D. Casanovas. 1913. Obra dramática de A. Calderer Morales.

Donar parer d'una obra teatral pel senzill fet de llegir-la repetides vegades s'ha dit que era aventurar judici sobre un treball en que hi va gran diferencia de seguir son desenrotllo en les planes del llibre a la plasticitat de la escena, i mai tan just com en la que acabem de llegir. En aquest sentit, doncs, direm qu'en la obreta qu'ens ocupa hi hem cregut descubrir notables disposicions en son autor per al teatre si, que, debent aconsellar-li corretgeixi defectes que si bé'ls considerem de importancia no ho són tant baix el punt de vista d'una experiencia novella en un art en que tant més que l'estudi influeix en gran manera, la práctica precisa per a aquest artístic treball.

El senyor Calderer califica el seu assaig dramátic, permetim li dongui l'apreciació d'assaig, de *drama d'amor*. No'l trobem gaire justificat, puig en ell sobressurt sempre l'exposició d'un cas de repulsiu odi mogut per rastreres i baixes passións.

Deu posar especial atenció en les acotacions de disposició d'escena, situacions i advertencies dels respectius personatges. Son varies les que hem notat no ésser justes, mes com que'l citar-les se'ns emportaría un espai del que no disposem, sols ens fixarem per exemple en la qu'es refereix a la sortida del personatge Lluisa en que l'autor ens fa sapiguer que *porta un petit farcell de roba sota'l braç i al coll una cadena i un medalló que semblen d'or*.

No sabem veure el motiu de una noia que segons la mateixa acotació; *Vesteix amb gust; aparenta uns vint anys; es fresca i exhuberant*, que un farcell, per cert petit, l'hagi de dur sota'l braç, i lo que no sabem veure ni penso que'l públic pugui heure'n esment i molt menys no donant-nos-en explicacació cap dels personatges, que la cadena i el medalló del coll *semblin d'or*. Ni que la representació sigués donada devant d'un auditori compost d'argenters podríen peritar si la cadena i medalló per la seva semblansa eren o no eren d'or.

En la escena VII hi intervé *una cullereta de café*, qu'ns plauría més sigués *petita* o bé *de pendre café*.

En la octava ens diu que'l metge el polsa guaitant *la minutera del seu rellotge*. En sortiría millor dient que'*l polsa consultant el rellotge que s'ha tret de la butxaca*, perqué lo que és mirant la *minutera* no hi veurá res, perque aquesta triga una hora en donar un tom per la petita esfera. La *horaria* en triga dotze. I lo que consulten els metges és la *segondaria*, que com que sols está seixanta segóns en fer la mateixa feina, permet seguir la marxa de les polsacions humanes.

Moltes altres en trobaríem, mes, com que ja havem dit les creiem filles de la inexperiencia, i, si les hem citat, és perqué hem previst que les envejables disposicions del Sr. Calderer al fixarse-hi anirá esmenant-les en práctiques successives.

Aixís mateix deu fer-lo en el llenguatge que algunes vegades posa en boca dels personatges. Certes frases si no són justes al llenguatge i situació, donen un efecte contraproduent. En aquella horripilant escena final, en la heroica situació de la Lluisa increpant a l'Eudalt de lladre de vides, de lladre de dignitats, dient-li que ella se'n va i que ell se quedará allí dalt a menjar se el pa dels altres, i *les dones dels altres*, francament, aquest últim *menjar papitesc* creiem que produiría un efecte que no és el que's proposa l'autor.

No podem predir l'éxit que la representació obtindría, lo que sí podem aconsellar repetidament és perseverancia en l'autor, ja que les condicions hi són.

XIMENO

■—■—■

Moviment d'Estiuejadors

No sembla sinò que la temporada tinga de començar ara, tanta és l'afluencia de forasters que dematí i tarde en dos automòbils plens arriben La fama aumenta. A cada moment es veuen arribar cares noves, o cares conegudes que venen per aprofitar el bon temps que queda. Fins n'arriben que havent-se fet el propòsit de passar l'estiueig d'aquest any en altre punt venen pregonant que sols hi ha un Sant Hilari sens rival per l'estiueig.

Vegis la llista quina noticia de la seva arribada ha vingut fins a nosaltres.

D. Ramon Saladrigas i familia (Barcelona).—D.ª Micaela Soler (Mataró).—D. Santiago Biosca i senyora (Barcelona) —Don Candi Viladoms.—D. Josep Godall i filla.—D. Agustí Camp i senyora.—D.ª Rosa Raureda.—Sra. Vda. de Luiborri i filla.—Don Luís Ballart i senyora (Barcelona).—D. Jaume Roure i senyora.—D. Josep Balcells (Barcelona).—D. Joan Torres i familia (Vilafranca del Panadés).—Sr. Sanmiquel i senyora (Barcelona).—Don Josep Olivella (Lleida).—Sr. Marqués de Latorre i familia (Palma de Mallorca).—D. Gabriel Aixelá i familia (Barcelona).—D. Francisco Graner.—D. Carles Madés.—D.ª Ramona Mascias (Barcelona).—D. Pau Soler (Mataró).—D. Francesc Cozeneuve (Barcelona)

Hem tingut un gran plaer en saludar als estimats i bons amics Francisco Girons de Malgrat i Joan Cambrerol de Massanés, recentment llicenciats en Dret, els quals han estat dos díes en la nostra companyía, marxant molt complaguts de la visita i fent elogis de les belleses naturals de la nostra vila Amb verdadera recança els despedirem lamentant la seva curta estada.

D. Joan Ferrer i Bernades (Barcelona).—D. Eulogi Manzarbeitia (Habana).—Mr. James Hervard (Barcelona).—Don Jacinto Rodado.—D. Pere Ferrer.—D. Josep Serra.—D. Raimon Coronas.—D. Josep Puig.—D. Joan Gasol.—D. Josep Comas i familia.—D.ª Josefa Rigalós.—D.ª Rosa Ventura (Barcelona).—D. Ramón Farreri i familia (Barcelona).—D. Ramon Ramó (Sabadell).—D. Felip Batista i familia (Barcelona).—D. Antoni Jerrobat.—D. Joan Esquirol.—D. Joan Roura.—Don Lluís Saló.—D. Alexandre Barrera.—Don Joan Vila.—D. Josep Aguilar.—D. Ricart Alsina amb la seva filla Roseta.—D. Josep Pipó.—D. Fidel Rauric.—D. Eduard Tolosa —D. Emili Ortiz.—D. Antoni Olivé.—Familia Alvarez.—D. Joan Puig.—D. Antoni Subirá.—Familia Llansana i D. Eduard Camprubí (de Barcelona).—D. Miquel Viñals (Mataró).—Pare Ferran Franco (Méxic).—Pare Valentí Morlá (Cervera).—Marqués de González i familia (Valancia).—D. Josep Ribas i familia (Talavera de la Reina).—D.ª Elena Tamarit (Valencia).—D. Antoni Escriu i familia (Tarragona) —D. Luís Berger i familia (Madrid).—D. Joan Grau, senyora i filla (Sabadell).—D Ramon Ramiro de Xipre (Valparaíso).

Dintre les curtes hores que estigué en aquesta vila a la qual hi vingué amb el seu magnífic auto particular, tinguerem el goig de saludar a la nostra Redacció, al diputat provincial regionalista per aquest districte, D. Pius Cabañas.

D. Manuel Henrich i filla (Barcelona).—D. Eliseo Sans i senyora.—Dr. D. Josep M. Roca.—D. Narcís Roca i senyora.—Narcís Vergés.—D. Jaume de Semir de Carrós.—D. Francés Rovira i familia (Barcelona).—D. Frederic Trenor i filla (Valencia).—D. Ramon Almirall (Barcelona).—D. Francesc Vidal (Vendrell).—Pare Antoni Diaz (Zaragoza).—Don Narcís Socías (Vendrell).—D. Jaume Raurell.—D. Jaume Solá.—D.ª Assumpció Raventós.—D.ª Assumpció García (Valencia).—D. Francisco Bailler (Barcelona).—D.ª Aniceta Solá (Torelló).—D. Josep Daura (Manresa); D. Ramón Gasol (Barcelona).—D. Luís Roger (San Juan de Puerto Rico).—D.ª Clara Paguaya (Barcelona).—D. Benet Pou (Sant Pol).—D. Antoni Barberá (Barcelona).

D. Miquel Coma (Tarragona).—D. Josep Puig (Barcelona).—D. Josep Turdu (Tortosa) —D. Lluís Bruguera (Valencia).—Donya Dolors Roca (Bigas).—D. Francesc Masvidal (Canet de Mar).—D. Frederic Pujol (Barcelona).—D. Emili Parral (Madrid).—D.ª M.ª Posadas (Barcelona).—D. Joaquim Gota.—D. Marian Contreras (Valladolid).

També hem tingut el gust de saludar la Comissió de les Colonies Escolars patrocinades per l'Ajuntament de Barcelona, entre quins distingits senyors tinguerem el gust de veurer als nostres bons amics Ignasi Iglesias, David Ferrer, Llimona i Morales.

Aixís mateix a D. Lleonart Augé i senyora (Barcelona).—D. Josep García i familia (Valencia).—D. Pere Sans i familia (Barcelona.—Rnt. Andreu Llardó (Lleida).—Don Josep Montmany i familia (Barcelona).—D. Joan Ricart i familia (Vilanova i Geltrú).—D. Manuel Malagrida (Barcelona.—Senyora Condesa de Casp i familia (Valencia).—D. Enric Pastells amb senyora i filla (Barcelona).—Don Lluís Moritz i familia (Strasburg).—D. Joan Truñó i familia.—D. Josep Ferrán.—D. Llorens Rosés (Barcelona.—D. Santiago Sifre (Puerto-Rico).—Sra. de Arimon i filla (Sabadell) —Don Vicens Catalán i germana (Denia).—Sra. de Sensada i neboda (Terrassa).

Hem donat la benvinguda a la distingida Sra. Adelina de Balle de Ribot i fills.—Don Fernando de Ribot.—D. Miquel Berenguer, senyora i filla Paquita (Vendrell).—D. Feliu Jaume Gelart i filles (Figueras).—D. Jaume Sendra.—D. Lluís Riera i Puntí (Barcelona).—D. Joan Figueras i Socías (Barcelona).—D.ª Elvira Soler de Guardiola i filla (Vendrell).—D. Emili Feliu.—Frá Rupert (de Manresa).—D. Miquel Copons i filla.—D. Ramon Madrenas.—D. Joan Valls.—D. Lleonart Bosch (Barcelona).—D.ª Assumpció Jou (Manresa).—D. Josep Creus (Barcelona).—D.ª Rosa de Buqué (Barcelona).

D. Fecond Gil i familia (Valencia).—Don Josep Marimon i senyora (Barcelona).—D. Josep Aracil (Valencia).—Don Robert Serrat, senyora i fill (Barcelona).—D. Josep Roure.—D. Joan Torres.—D. Geroni Mascó i familia (Barcelona).—D. Josep Tarín i D. Joan Maestre (Tortosa).—D. Lluís Roger i fill (Puerto Rico).—D. Eugeni Salvadó i familia.—D. Tomás Criado i senyora (Valencia).—Sr. Suñol amb senyora i fill (Badalona).—Sr. Lluch.—D. Felip Camín (Zaragoza) —Srs. de Lasarte; Wesner; Mercader; Cuyás; Genís; Tomás; Casadepera; D. Enric Pozas i familia (Barcelona); D. Josep Foix Just (Guatemala); D. Marian Serra Urgel (Tárrega); D. Carles Juncá i D. Lluís Juncá (Barcelona).

D.ª Dolores Miarnau (Lleida),—Donya Francisca de Bustos (Binetar).—D. Tomás Giménez.—D. Joan Rabasó (Valls).—Donya Rosa Pujol (Granollers).—D. Antoni

Sá (Terrassa).—D. Josep Dangla (Mataro). —Sra. Plantada i familia (Barcelona).—Senyor Pubill i familia (Barcelona). –D.ª Josefa Petit.—D.ª Antonia Feu i familia (Barcelona).—D. Marián Segarra (Valencia).

Creiem que donará la llista anterior, mostra del gran nombre d'arribades, i majorment si'ls que passin la vista per elles saben que no hi son de molt, tots quants han vingut durant aquets darrers díes, ja que no'ns ha sigut possible ajuntar hi als que s'hostatjan en moltes cases particulars, ni els dels Hotels Oriental, Fauria i Costa, amb tot i haver-la sol·licitat repetides vegades. Lo que fem constar per que els interessats no ho interpretin a falta d'interés per part nostra, quan precisament fem tots els esforsos imaginables perqué no hi hagin eliminacións sempre enutjoses en semblants casos.

X.

Noves

Festa de la música catalana.—Pél pro-pvinent dimecres día 27, s'está organitzant una festa de música catalana als salóns de l'Unió. Dimars va quedar nomenada una comissió per a portar-la a cap, en la qual hi está representada L'ESTIUADA.

Ja's pot dir que será una festa de veritable ressonancia com cap s'en hagi cel-lebrat a la nostra vila.

En dita festa és desenrotllará tot el procés de la música catalana, donant-la a coneixer amb tots els seus aspectes.

El programa és compondrá de cançons populars en el seu aspecte verge:

Cançons rel-ligioses.

Cançons romántiques.

S'intercalará alguna obra simfónica a base de la cançó popular i algún aire de ballet.

Acabará executant-se una mostra de la dança catalana amb la sardana «L'Estiuada».

El trío que dirigeix el mestre Lamber será reforçat amb valiosos elements de Barcelona formant un conjunt orquestral. Aixís mateix les cançons serán cantades per distingits solistes catalans, que vindrán expresament per a dit acte.

Amb aixó já queda dit la importancia que revestirá la vetllada.

Ja no cal dir que'l director artístic i ánima de la festa será l'eminent mestre Lambert, el qual ha estat a Barcelona pera organitzar-la i ultimar detalls artístics.

= *Obesitat*: curació radical (sens alterar el règim de vida) per les corrents elèctriques galvanofaradiques rítmiques. Resultats: Disminució de pes per més de 4 a 7 kgs.

La Colonia Escolar.—Com ja varem anunciar, dissabte passat va ser obsequiada amb un dinar a la Font-Vella, que resultá esplendid, deixant contentíssims als nois que la composen. El menú no era esquisit, peró molt suculent i ben cuinat pel acreditat restaurant instalat en aquella font.

El serviren un bon nombre de xamoses senyoretes estiuejadores, les quals, acompanyades de varis redactors de L'ESTIUADA es trasladaren a la Font Vella amb dos automóbils cedits galantment per «La Hispano Hilarienca».

Veusaquí els noms de les damiseles que feren de cambreres i serviren als nois el dinar amb una diligencia i carinyo veritablement elogiables:

Srtes. Mercé i Leonor Mas, Ventureta Martí, María Fuster, Ramona Feliu, Rosen Pi, Celia Puigbó, Eularia Casals, Pepeta Peralta, Agueta Ferrer, Africa Rovira, María Mascó, Mercé Estela, Encarnació Jaime, Carme Corria, Pilar Sala, Paquita Campins i tres germanes Rivera.

De lo recaudat en la vetllada benéfica que ressenyem en altre lloc, es repartí una pesseta a cada noi.

El dinar consttui una nota molt simpática, tant per lo que significaba, com per la concurrencia de les aixerides servidores i lo pintoresc del lloc.

Dimecres passat els nois foren convidats a brenar pel nostre estimat amic i company Joan Estil-las, delegat d'higiene de la colonia. Així mateix varis parroquians de la Unió els convidaren al café i cinema.

El día de Sta. Rosa el benvolgut i distingit estiuejador D. Tadeu Cardona, además de repartir bonos de pa, carn y arrós, als pobres de la vila, obsequiará als nois amb un bon brenar.

***

A les 160 ptes. recaudades, i que apuntavem en el número passat, destinades a obsequiar a la Colonia, ni hi tenim d'afegir 30 més corresponents als senyors Josep Miquel Rivera, 5 ptes.; Pere Pompido, 5; Manel Ferrer, 5; Miquel Castellvi, 5; Pere Feliubadaló, 5, i Josep Lozano, 5.

Total recaudat, *cent noranta pessetes.*

S'han invertit 19'50 ptes. per set pollastres, cuinar-los i postres, del día de la Mare de Déu.

81 ptes. pel dinar a la Font-Vella.

Queden 89'50 ptes.

Un día d'aquets se n'invertirán una part en un esmorzar.

***

Dimars estigué a Sant Hilari la Comissió de Colonies Escolars del Ajuntament de Barcelona, composta dels Srs. Iglesias, Llimona, David Ferrer i Morales, quedant excelentment impresionada de la salud dels nois i atencions de que son obgecte.

= Es recomana a totes les persones de gust el conegut postre *Teules inventades en l'any 1894* per el confiter Francesc Trias de Santa Coloma de Farnés, es el predilecte de entre tots els postres i els seus merits son tants que les TEULES junt amb una altre especialitat de la casa, nomenada TORPEDOS que també es d'un gust esquisit foren distingits amb el gran premi i medalla d'or i de argent en la esposició de Paris i Barcelona péls seus especials components.

Com tota cosa bona no deixen les *Teules de tenir imitadors, per a això se vos recomana* demaneu sempre les de la casa Francesc Trias que's el que té la marca registrada i l'inventor. Se serveixen en unes artístiques capses de llauna en totes les bones confiteríes i en casa del inventor Francesc Trias, carrer de Vall de Santa Coloma de Farnés.

A l'Administració de correus hi han detingudes les cartes següents dirigides a la Srta. María Gil Cardona (casa de Mn. Antón); D.ª Petronilla Jaurigui, carrer de Vic, 20; Srta. Maria *Rora Angeles señor Roch*; Srta. María Roquer; D.ª Genoveva Boixadós; D. *Aanpelo* Samsada; Joaquím Xiberta; Srta. María Martí: Teresa Ll. de Huguet, Valls, núm. 9; Florenci Planas Ferrer; María Montadas Vda. de Corbayes; D. Josep Marsal, del comerç; Paquita Rius, carrer St. Benet, núm. 7; María Torras; Leonor Rafols i Baldomer Delos.

Postals dirigides a D. Lluís Soler Biel; Antoni Vazquez; Modesta Carbó, Casa Major, núm. 10; Josep Serra, industrial; Jaume Jaume, Pbre.; Joan Martt; María Huguet, carrer de Valls, 9; Francisco María de Rovira, advocat; Josep Marsal, del comerç; D.ª Rosa RODES; María de Sanmiguel i Amelia Pelfort.

Per manca de franqueig hi han detingudes dugues postals dirigides a Barcelona, als Srs. Fortuny Germans i a D.ª Victoria Robert de Baster.

= Acreditada confiteríad'AdjutoriMonalt, carrer de Vich prop del passeig de la Font-Vella. Elaboració diaria de les exquisides *Tortades.*

Per la festa major que tindrá lloc els díes 29, 30 i 31 d'aquet mes, el café de l'Unió te contractada la cobla *Els serafins del Baix Montseny* d'Arbucies i la societat dels bosquerols que cel-lebra la seva festa el día 29 la cobla «La Rebsotada» de la mateixa població.

El día 30 cel-lebra la festa la Germandat «La Protectora».

Durant els díes de la festa major hi haurán sardanes, balls, concerts, etc.

= El millor de tots els xacolates es el d'*Amatller* marca LLUNA.

Estem en plena agitació estival Les festes, balls i atraccions, están a l'ordre del día.

En altres llocs del número ressenyem la *Vetllada benéfica* i la *Festa de gentilesa.*

= Farmacia Nova den Pere Gallardo, carrer de la Rectoría, n.º 2.

Secció especial de perfumería; especialitat en locions, perfúms i sabons de les millors marques extrangeres; Aigua de Colonia extra, obgectes de tocador, estotxos de fantasía, etc.

Dels ápats que tant sovintejen aquests díes a la Font Vella, cal fer menció dels esmorzars que entre la colla dels seus nombrosos amics organitzá l'entusiasta estiuejant don Agustí Vergés. L'ingeni d'aquest senyor, tant en els afers de cuina com en els honors de taula son dignes d'elogi. En el cellebrat dissabte últim, entre les notes simpátiques cal fer constar el donatiu per a l'ápat que aquell mateix día cel·lebrava la Colonia Escolar Barcelonina i un sobrant de 35 ptes. en metálic per als pobres, de quin acte benéfic de distribució comissionaren a *La Modernista.*

= Amb la marca LLUNA l'antiga casa *Amatller* ha posat a la venda uns riquíssims xocolates que's recomanen per la seva flnor i delicat aroma.

Segons noticies han sigut adquirits importants terrenys al Coll del Boix amb l'objecte de construir una serie de xalets per arrendar-los a families estiuejants.

Amb gust consignem la nova, ja que les citades construccions contribuirán a l'augment de la Colonia durant els istius, fent que's perllongui més l'estiueig.

Dilluns día 11 va morir al arribar a Barcelona, després d'un viatge per l'extranger, el distingit senyor, conegut i estimat estiuejador d'aquesta vila don Francesc d'A. Barata.

Tant a Sabadell on residía el Sr. Barata, com a la nostra vila, ha sigut molt sentida aquesta mort, ja que tothom el coneixía i volía per les seves excel·lents qualitats, que l'havíen fet acreedor de moltes simpaties. Els veins de Sant Hilari el tractaven amb distinció.

Rebi la seva distingida senyora i demés familia l'expresió del nostre sentit condol.

Amb verdader sentiment hem de donar compte de la mort del jove Antoni Porta, natural de Sant Hilari, ocurreguda en aquet lloc devorador de vides i de diners anomenat Marroc. En Porta formava part del exercit espanyol, i fou víctima d'una de les moltes malaltíes abondants en aquell camp de batalla.

Deplorem molt aquesta defunció, i als seus pares i demés familia els hi avinentem el nostrs pesam.

Escorxador.—La setmana passada varen matar-se 158 xais i 12 bedelles, pesant tot junt 2.424 kilos.

= Confitería den Manel Planas, carrer de Valls, n.º 6. Especialitat en el riquíssim i acreditat postre *Barrets de Sant Hilari.* La millor pasta seca. Sucursal al carrer de la Rectoría.

Avís d'Administració.—Es prega als subscriptors de L'ESTIUADA que resideixen fóra de St. Hilari i no hagin fet efectiu l'import d'abonament ho fassin per medi de segells de correu, recader, o en la forma que creguin més convenient.

= *La Modernista* den P. Ximeno i Planas. Establiment montat com els millors del estranger. Originalitat i bon gust. Gran local nou a la placeta de la Reforma.

Després de redactada la nova referent a la *Festa de la Música Catalana* hem sabut que entre altres valiosos elements hi pendrán part la gentil i celebrada diva Andrea Fornells, solista del Orfeó Catalá, que tan éxit obtingué en els festivals wagnerians, i el no menys aplaudit tenor en Marian Mayral.

= *Automovilistes.*—Dipòsit de bencina del «Real Automóvil Club de Cataluña». Josep Clopés, confitería, Arbucias.

Imp. Fills D. Casanovas, Ronda S. Pau, 67, Barcelona

MAGATZEMS *EL CENTRE*

de Melchor, Culí i Tarrés

5, Ronda Sant Pere, 5, (prop del Passeig de Gracia)

BARCELONA

GRANS ASSORTIMENTS DE NOVETATS EN

LLANERÍA, SEDERIA i LLENCERÍA

No patireu dels ronyons,
del fetge, ni pahidó;
viureu sempre sans i bons
si en totes les ocasions,
i al menjar feu us diari
de l' aigua de Sant Hilari.

Dipositaris a Barcelona:

IGLESIAS I BARTOMEUS

ASSALT, 41

i al detall en totes les farmacies i tendes d' aigues minerals

---

Administració de finques

S'abona l'arrendament encara que no's cobri del llogater

Desaucis gratis inclós anranzels judicials, y es deixa un diposit en metálic al propietari del títol import d'un mes i cada fi de mes s'entrega la liquidació total de la finca

Procurador i Administrador JOAN BONAVÍA

Despatx: ARIBAU, 117, 2.º, 1.ª Sucursal: VALENCIA, 418, 2.º, 1.ª

BARCELONA

Farmacia Nova den Pere Gallardo

CARRER DE LA RECTORIA NUM. 2

Medicaments químicament purs. Aigues minerals i especifics del pais i extrangers. Productes vegetarians. Articles d' ortopedia, etc.

ELIXIR dentrific **Gallardo,** *el millor per a l' higiene de la boca*

Gran assortit en perfumeria de les millors marques estrangeres.
Locions i polvos Piver. — Sabons extrafins. — Objectes de tocador

Nukolarsan

Es el millor remei per a la curació de l' anemia, la neurastenia, la tuberculosi i totes aquelles malaltíes que porten com a conseqüencia l' amagriment la comsumció.

Com té bon gust i es de efectes ràpits, els malalts el prenen bé i els millors metges el recepten.

Se troba de venda an aquesta població, a la farmacia de

P. Gallardo. - Rectoría, núm. 2

Consultori Medic i laboratori

per a analisis d' orines

— de —

Joan Estil-las Reixach

Consulta especial per a malalties de la nutrició

De 10 a 12 i de 3 a 5

Hort-nou, 3-baixos -- ST. HILARI SACALM

=El Dr. Lluis de March, ex-ajudant del Doctor Moure de Burdeos — **Nas, Coll i Oreiles.**

El primer especialista de Catalunya que hà posseit l' aparell electric KINESIPHONIC del Dr. Maurice de París per a tractar les sorderes per medi de la reeducació del Oïd i el mes modern i perfeccionat. *Fontanella, 15-1-1.—De 3 a 5.—BARCELONA.*

LA HISPANO SUIZA

Unica fàbrica espanyola d' automóbils

Chassis per a turisme:

12|15 — 15|20 — 30|40 — 45 HP. Alfons XIII

Chassis per a omnibus:

15|20 HP. i 30|40 HP.

Grupos marins:

15 HP. i 30 PH.

Tallers i oficines: BARCELONA — 279, Carretera de Ribas (Sagrera)

MOBLES de A. Dirat

EXPOSICIO PERMANENT

—Dormitoris, Salons, Menjadors, Despatxos, etc. Especialitat en les d' estil anglès—

Carrer de Sant Pau, cantonada Mendizabal. — **Barcelona**